

DIALOG DE DUMINICĂ

Anul V, Nr. 70 / August 2019

Foaie parohială lunară a bisericii ortodoxe
Pogorârea Sfântului Duh - Sfântul Nicolae
Militari - București

Avatonul.

De ce nu au voie femeile in Sfântul Munte Athos?

(partea I)

Avatonul este legea care interzice femeilor a intra in Sfântul Munte Athos. „Avaton” înseamnă „neumblat”, prin acest cuvânt făcându-se referire la interdicția femeilor de „a umbla” pe pământul Sfântului Munte Athos. Avatonul este actul care a permis locului să rămână până astăzi unul săhăstresc și monahal, singurul de acest gen din întreaga lume. Avatonul este un fel de graniță naturală a Sfântului Munte.

Calugării athonite au ales locul, salbatic și neumblat, și tot ei au zidit manastirile și bisericile de pe stânci. Calugării au sfințit locul, cu rugăciunile și sangele lor, și tot calugării au hotărât, într-un glas, ca „avaton-ul” să rămână valid, indiferent de legile și poftelile lumii pagane.

O randuială asemanătoare mai păstrează și alte manastiri ortodoxe din lume. Dintre acestea, le amintim aici pe următoarele: Manastirea Frasinei, România; Manastirea Sfântul Visarion - Dosikou, Grecia; Manastirea Sfântul Sava cel Sfințit, Israel.

Manastirile de la Meteora aveau și ele acest „avaton”, însă în anul 1948, acesta a fost anulat. După construirea unei sosele care facilitează accesul către manastirile din vârful stâncilor, turismul a început să devasteze orice urmă de sfințenie care mai exista la Meteora. Astăzi, manastirile de la Meteora au ajuns muzee, „cimitire” ale autenticului mona-

Schitul Prodromu

hism de odinioară. La manastirea Marea Meteora vin anual circa un milion de turiști. Toate sarcinile din complexele monahale au trecut în sarcina mirenilor angajați. Calugării mai coboară în biserică doar pentru slujbă, după ce poarta se închide și turiștii nu mai au voie să intre în manastire.

Sfântul Munte este ales, zidit și pastrat de calugari cu pretul vietii

Muntele Athos a fost declarat loc sfânt al calugarilor în urma decretului împăratului bizantin Vasile I Macedoneanul, emis în secolul al IX-lea. De-a lungul anilor, nenumărați calugari și-au jertfit viața spre a păzi Sfântul Munte, împotriva piraților și a păgânilor, care au căutat să pangărească și să distrugă locul.

Muntele Athos a început să fie un loc de retragere pentru calugari încă din timpul ultimelor persecuții romane împotriva creștinilor, iar în anul 726 când a fost dat primul edict împotriva icoanelor și până în anul 843, un însemnat număr de calugari de pe întreg teritoriul bizantin a venit la Muntele Athos. Ei au dus aici acte, documente, moaște, obiecte de artă, numeroase icoane. Din această perioadă au început să se zidească primele „lavre” athonite.

Pentru a-i pune la adăpost de diferitele pretenții ale locuitorilor din Peninsula Chalcidica, împăratul Vasile I Macedoneanul, printr-un decret emis în anul 885, a oprit trecerea ilegală peste Canalul Xerxes, declarând în mod oficial Athosul ca „loc al calugarilor” și i-a scutit de

plata oricarui fel de taxe catre Stat. Aceasta masura a fost reconfirmata de Leon al VI-lea Filozoful, in anul 911, si de Roman I Lecapenul, in anul 920, care le-au ingaduit sa-si agoniseascasi bunuri personale.

Generalul Nichifor Focas l-a ajutat foarte mult pe Sfantul Atanasie Athonitul, in punerea bazelor primei mari manastiri athonite, anume Marea Lavra, in anul 963. Noua organizare monahala a lui Atanasie se baza pe: impunerea stilului chinovial, oprirea calugarilor de a poseda averi personale, interzicerea deosebirii dintre calugarii greci si cei apartinand altor popoare, supunerea tuturor unui protos, cu drepturi superioare fata de cele ale staretilor, oprirea intrarii pe teritoriul Athosului a femeilor, organizarea comunitatii monahale in mod independent fata de orice autoritate.

Toate aceste hotarari au fost stabilite legal, in anul 970, cand imparatul Ioan I Tzismiskes aproba un Tipikon, care urma sa aiba valabilitate pe intreg teritoriul Muntelui Athos. Acest act a fost semnat de Sfantul Atanasie, alaturi de ceilalti 54 de conducatori ai asezamintelor monahale athonite existente la acea vreme.

La granita dintre Muntele Athos si Grecia se afla gard de sarma, care are din loc in loc panouri metalice pe care este scris „avaton-ul”, adica interdictia accesului femeilor pe teritoriul republicii monahale. Acest act este semnat de toti marii staretii ai manastirilor athonite de astazi. Pe intreaga insula nu se afla nici macar animale de sex feminin, afara de gaini si pisici, cat si de pasarile salbatice.

Toti cei care au ajutat la construirea Sfantului Munte, imparati ortodocsi si voievozi, greci si de alte nationalitati, precum si patriarhi ecumenici, au dorit ca locul sa ramana sub protectia Avatonului, lucru intarit de nenumarate hrisoave si sigilii.

Fiind intrebat un parinte, de ce calugarii tin atat de mult la „avaton-ul” Sfantului Munte, a raspuns, zicand: „Pentru ca iubesc femeile.” Cine are urechi de auzit, sa auda! In intreg Sfantul Munte nu am intalnit nici

un parinte care sa urasca femeile, ori care sa le dispretuiasca. Toti calugarii athoniti indeamna familia spre fapte cuvioase si, cu multa dragoste, vorbesc despre mama si despre sotie, despre sot, despre tata si despre copii.

Mai toti marii duhovnici din Athos s-au facut parinti si sprijin crestinelor din lume, prin carti si prin conferinte, prin spovedanie si povatuire. Pentru a ajunge mari duhovnici, acesti parinti mult s-au folosit de linistea si „avaton-ul” Sfantului Munte.

Originea traditionala a „avaton-ului” este confirmata de legislatia in vigoare, mai precis de articolul 186 din Carta Constitutionala a Muntelui Athos (1924), intrata in vigoare in anul 1926, prin ratificarea de catre Statul Grec, prin decretul din 10/26 septembrie 1926.

Galla Placidia si mustrea Maicii Domnului „Antifonitria”

Icoana Maicii Domnului numita „Antifonitria”, adica „Impotriva Graitorei”, este una dintre cele mai vechi icoane ale Maicii Domnului din Sfantul Munte Athos. Icoana se pastreaza inca si astazi in Manastirea Vatoped, zugravita pe peretele stang al pronaosului bisericii celei mari. Candele ard neincetat in fata acestei icoane slab luminata de putina lumina ce intra printr-o mica fereastra.

Aceasta icoana isi leaga numele de fiica imparatului Teodosie cel Mare (379-395), numita Galla Placidia. In anul 385, dupa moartea primei sotii, Plachila, praznuita ca sfanta in ziua de 14 septembrie, imparatul Teodosie cel Mare s-a casatorit cu Galla. Din prima casatorie, imparatul a avut trei copii (Arcadie, Honorie si Pulcheria), iar din a doua casatorie, el a mai avut o fiica, anume pe Galla Placidia, viitoarea mama a imparatului Valentinian al III-lea.

Manastirea Vatoped a fost intemeiata, potrivit traditiei locului, undeva pe la sfarsitul secolului al IV-lea, de catre imparatul Teodosie I cel Mare. In anul 382, trecand cu corabia de la Roma, spre Constantinopol, fiica imparatului, Galla Pacidia, a venit

in Sfantul Munte Athos, spre a vedea si ea ctitoria tatalui ei.

Vrand sa intre in biserica, femeia a auzit o voce ca de tunet, zicandu-i dinspre icoana Maicii Domnului: „Ramai pe loc si sa nu mai cutezi a veni aici, de acum inainte. Cum indraznesti tu, o femeie, sa calci in acest loc?” Credincioasa fiind, fiica imparatului s-a smerit si a plecat in graba din Sfantul Munte Athos. Din dragoste si pocainta, femeia a ctitorit in incinta manastirii un paraclis, inchinat Sfantului Mare Mucenic Dimitrie.

Sursa: crestinortodox.ro

Icoana Maicii Domnului Paramythia

Încuviosul Ghenadie Egumenul a fost egumen al Sfintei Mănăstiri Vatopedi. Pentru sfințenia vieții lui, s-a învrednicit să audă glas venind de la icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

În timpul unui atac al piraților asupra mănăstirii, evlaviosul egumen a auzit o voce venind din icoana Maicii Domnului, cea numită Paramythía, care i-a spus: „Nu deschideți astăzi porțile mănăstirii, ci urcați pe ziduri ca să-i alungați pe pirați”. Uimit, cuviosul văzu sfânta icoană din care se auzea vocea transformându-se: chipul Maicii Domnului se făcu viu, la fel și chipul pruncului Hristos, pe care Preasfânta Născătoare de Dumnezeu îl ținea în brațe. Hristos întinse mâna Sa dreaptă să acopere buzele Maicii Sale și întorcându-și fața către ea, îi spuse: „Nu, Maica Mea, nu le spune aceasta [monahilor], ci să fie pedepsiți ei după cuviință”. Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, îndepărtând cu dragoste mâna Fiului său, îi repetă egumenului cuvintele pe care i le spusese și mai înainte, anume să nu deschidă, adică, astăzi porțile mănăstirii din pricina piraților. Înfricoșat de minunea dumnezeiască, smeritul călugăr a întrunit întreaga obște și a povestit tuturor cele întâmplate.

Auzind povestea, monahii au observat, uimiți, schimbarea privirii și atitudinii Maicii Domnului și lui Hristos în icoană. Luând curaj, au urcat pe ziduri, au alungat pirații și s-au salvat. De atunci icoana s-a numit Paramythía, iar poziția chi-

Sfântului Nicolae, iar ulterior a fost mutată în fața altarului, în partea dreaptă, adică în proskynitar, în paraclisul Maicii Domnului Paramythía, care se găsește deasupra nartexului, în partea stângă.

purilor, așa cum le văzuse sfântul egumen, a rămas aceeași. Chipul Maicii Domnului „exprimă iubirea, privirea Ei inspiră îngăduință, bunătate și milă. Pe buzele sale se odihnește un surâs cuvios, de bunăvoință și mângâiere”.

Această icoană a Maicii Domnului este o pictură murală din secolul al 14-lea. Înainte, ea se afla în exonartex, în fața paraclisului

Monahii se îngrijesc ca icoana să aibă o candelă nestinsă, slujind Sfânta Liturghie aici în fiecare vineri, și cântând în fiecare zi paraclisul. Mai demult exista obiceiul ca în acest paraclis să se facă tunderile în monahism.

Pomenirea cuviosului Ghenadie Egumenul (sec. XIV) se face pe 20 ianuarie și pe 17 noiembrie.

Adevărata frică de Dumnezeu

Dacă vine harul acesta la începutul vieții, se pierde – fiindcă omul nu știe să trăiască fără păcat, și nu știe să nu-l piardă. Dar dacă continuă educația sfântă a omului, revine harul. Dar totuși sufletul îl simte de așa o gingășie, încât te apucă o groază cum să nu-l pierzi. Și frica aceea care merge până la groază, aceea este frica lui Dumnezeu. Aceea este, dacă vreți, frica de Dumnezeu, frica să nu-L pierzi pe Dumnezeu, Cel ce

te-a făcut. Este deja „în sămânță” dragostea lui Dumnezeu, dragostea de Dumnezeu, dragoste care, în nedeșăvârșirea noastră, în starea noastră de păcat, se manifestă ca o frică, frică de a fi nevrednici de frumusețea aceasta nespusă.

Și vă spun și lucrul acesta: vă rog să nu vă închipuiți ce poate fi frumusețea aceasta; ci să cereți lui Dumnezeu să v-o arate și să v-o dezvăluie, să o trăiți în

sufletele voastre, în inimile voastre, în oasele voastre, în cărnurile voastre, că este reală, și dacă nu e reală, nici nu avem nevoie de ea. Vă spun asta ca preot al Bisericii Ortodoxe, ca monah de mai bine de treizeci de ani. Dumnezeu este adevăr, și adevărul se trăiește; este cu puțință, literal, să fie trăit până „în oasele tale”.

Ieromonahul Rafail Noica, *Cultura Duhului*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2002, pp. 98

Simbolismul altarului și al Sfintei Mese

Altarul reprezintă locul cel mai încărcat de sfințenie al bisericii și merită, deci, o atenție cu totul deosebită. Numai slujitorii Bisericii (episcopul, preotul și diaconii) și cei care îi ajută la slujbe (ipodiaconi, acoloți etc.) au voie să intre în sfântul altar; credincioșii nu au acest drept. Cel mai sfânt loc din altar este Sfânta Masă sau Jertfelnicul; numai slujitorii Bisericii (episcopul, preotul și diaconul) au voie să treacă prin fața ei și să o atingă. Pe Sfânta Masă sunt săvârșite Sfintele Taine; este locul pe care este comemorată, în mod actualizator, iconomia mântuitoare a lui Hristos, pe care se împlinește jertfa Mântuitorului, pe care pâinea și vinul sunt transformate de Duhul Sfânt în Trupul și Sângele lui Hristos.

Sfântul Gherman, Patriarhul Constantinopolului, vede în Sfânta Masă un simbol al mesei pe care Mântuitorul Hristos a cinat pentru ultima dată cu ucenicii și a instituit Taina Euharistiei, al mormântului în care a fost pus trupul Domnului după moarte, precum și al tronului lui Dumnezeu pe care, purtat de heruvimi, S-a odihnit în trup. După Sfântul Simeon, Arhiepiscopul Tesalonicului, Sfânta Masă este un simbol al locului în care stă Dumnezeu, al jertfei lui Hristos, al mormântului lui Hristos, al locului în care se sălășluiește și de unde strălu-

cește slava Sa: “De aceea, dumnezeiasca biserică ni-L arată pe Stăpânul cel ceresc prin înfricoșătorul jertfelnic, adică prin Masa cea Sfântă din altar, care mai este numită și Sfânta Sfințelor, scaunul, locul și odihna lui Dumnezeu, locul jertfei celei mari, mormântul lui Hristos și sălășluirea slavei Sale.”

Sfânta Masă este „înaltă și luminată ca un scaun al lui Dumnezeu. Ea se așază în mijlocul tuturor spre vederea și împărțășirea celor vrednici”. În majoritatea bisericilor, Sfânta Masă este făcută de obicei din piatră, iar Sfântul Simeon explică din ce motiv: “Sfânta Masă este făcută din piatră fiindcă Îl închipuie pe Hristos Care este Piatra vieții și temelie noastră, piatra cea din capul unghiului, și pentru că piatra era

odată preînchipuirea acestei mese, piatra din care se adăpa vechiul Israel. Astăzi însă, ea ne adapă pe noi, Israelul cel nou, nu cu apă, ci cu râuri de viață veșnică, cu sângele cel viu al Cuvântului. (...)”

Sfântul Simeon vorbește și despre simbolismul evangheliei și al crucii de pe Sfânta Masă, precum și al sfințelor moaște așezate în interiorul Jertfelnicului în momentul sfințirii bisericii: “[Hristos, simbolizat de marele preot,] este simbolizat și de Sfânta Evanghelie, care se vede pe Sfânta Masă, și prin Crucea care-I arată jertfa. Dedesubtul Sfintei Mese se pun sfintele moaște ale mucenicilor, cei ce sunt pururea în duh alături de Hristos, Marele Mucenic al Tatălui. Sfânta Masă stă deasupra lor și fiindcă ei sunt temelie Bisericii; deoarece Biserica a fost întemeiată prin sângele lui Hristos, în primul rând, dar și prin sângele aceluia care au primit mucenicia pentru numele Lui.”

(Jean Claude Larchet, Viața liturgică, traducere din limba franceză de Felicia Dumas, Editura Doxologia, Iași, 2017, pp. 31-34)

Programul activităților catehetice:

Marti, 20:00

Cateheza adresată tinerilor de toate vârstele

Activitățile se țin săptămânal și sunt coordonate de Preoții Visarion și Mircea și Diaconul Daniel.